

\ gemeente
voerendaal

Raadsakkoord 2018-2022

\ *Investeren in een sociaal
en duurzaam Voyerendaal!*

Investeren in een sociaal en duurzaam Voerendaal!

\ Raadsakkoord 2018-2022

Ambitie	3
Inleiding en leeswijzer	4
Gemeenschapontwikkeling en leefbaarheid	5
Participatie en arbeidsmarkt	7
Zorg en welzijn	8
Duurzaamheid en klimaat	9
Economie, toerisme en recreatie	10
Ruimtelijke ordening, retail en wonen	13
Openbare ruimte, natuur en landschap	14
Veiligheid en handhaving	16
Regionale en intergemeentelijke samenwerking	17
Bestuur, dienstverlening en financiën	18
Portefeuilleverdeling	19

\ Ambitie

Duurzaam en sociaal investeren: dat is wat we de komende jaren gaan doen in Voerendaal. Samen met burgers, bedrijven, verenigingen en kernen investeren we in een Voerendaal waar het goed wonen en leven is, waar je kunt rekenen op elkaar, waar initiatief gewaardeerd wordt, waar zorg en ondersteuning voor handen zijn en waar criminaliteit een halt wordt toegevoerd.

We streven er naar om goede, bereikbare zorg-, welzijns- en onderwijsvoorzieningen in alle kernen in stand te houden: hiervoor zijn inspanningen en draagvlak van burgers, bedrijven en verenigingen essentieel. Daarom investeren we in krachtige sociale structuren als onderlegger voor voorzieningen en ondersteunen we collectieve inspanningen zoals zorgcoöperaties.

We streven naar vitale kernen, die bereikbaar zijn en die ingericht zijn op de toekomst: duurzaamheid speelt hierbij een centrale rol om de gevolgen van klimaatverandering de baas te zijn. Groen is essentieel voor klimaatbestendige en duurzame kernen. Waar mogelijk wordt groen aangebracht in de straten en op de pleinen om te werken aan klimaatbestendige kernen. En zorgen we voor goede verbindingen tussen de kernen en het buitengebied. De energietransitie fungeert als vliegwiel voor een aantrekkelijke kern; daarvoor ondersteunen we energiecoöperaties en richten we een duurzaamheidsfonds in.

We streven naar het op de kaart zetten van Voerendaal als woon- en forensengemeente: we geven daarom invulling aan de woonbehoefte in de kernen en maken ons sterk voor betaalbaar wonen voor jongeren en senioren: maatwerk in kwaliteit via levensloopbestendig en duurzaam bouwen! Toeristisch-recreatief willen we een meer prominente rol spelen, onder meer via de initiatieven in het Land van Kalk en ons rijk (Romeins) verleden met veel kastelen, hoeses, holle wegen en landschapsstructuren.

We streven naar een buitengebied dat uitnodigt om te gebruiken voor recreatie met goed onderhouden wandel- en fietspaden in samenwerking met bijvoorbeeld agrariërs en andere belanghebbenden. We blijven alert op kansen om het wandel- en fietsnetwerk tussen Voerendaal en de omliggende gemeenten te verbeteren. Voor zwerfafval is geen plek in Voerendaal, ook niet in deze wandel- en fietsnetwerken. We komen onze burgers tegemoet door het mogelijk te maken om grof vuil twee keer per jaar gratis aan te bieden. Riolering en een goed waterbeheer zijn van cruciaal belang. Bij onderhoud en wegconstructies zetten we accenten op de bescherming van de kwetsbare verkeersdeelnemers (fietsers, voetgangers en minder validen) en de reductie van geluidsbelasting. Waar mogelijk zal duurzaamheid ook hier een plek krijgen.

We streven naar de verdere aanpak van illegale en criminele activiteiten. Overlastbestrijding vindt risico- en seizoensgericht plaats. De resultaten van de bestuurlijke/integrale aanpak laten zien dat er sprake is van “achterstallig onderhoud” op het gebied van criminaliteitsbestrijding en handhaving. Deze achterstand werken wij weg via een permanente investering in de aanpak en het netwerk.

We streven naar een stevige regionale en intergemeentelijke samenwerking. De functionele integratie met Simpelveld geven we verder vorm. We willen beide gemeenten positioneren met een open blik naar de regio: samenwerking is de sleutel tot succes in een balans van (regionale) solidariteit en lokale prioriteiten. De primaire oriëntatie van Voerendaal ligt op de samenwerking binnen Parkstad Limburg. Gezien het (landelijke) profiel van Voerendaal, de oriëntatie van inwoners en de (toeristische) ontwikkelkansen in het Heuvelland, krijgt ook de samenwerking met “Heuvelland” meer aandacht.

Voerendaal is financieel gezond en dat houden we zo. Het streven daarbij is om te blijven behoren tot de gemeenten in Zuid-Limburg waar de woonlasten en de belastingdruk in relatie zijn met het voorzieningenniveau en tevens lager zijn in vergelijking met omliggende gemeenten. We passen de stijging van de OZB aan op basis van de mogelijkheden die het meerjarensaldo biedt en kijken naar manieren om minder uitgaven te realiseren.

\ Inleiding en leeswijzer

Dit raadsakkoord is het resultaat van de inspanningen van zeven raadsfracties: zij hebben in gezamenlijkheid de ambities voor Voerendaal geformuleerd voor de periode 2018-2022 en daarna. Daarmee is dit raadsakkoord uniek in zijn soort voor Voerendaal: gezamenlijke ambities vormgeven in plaats van tegenstellingen uitdragen.

Het raadsakkoord is uitnodigend voor inwoners om mee te doen en te denken: de raad van Voerendaal neemt daarmee afstand van de oppositie-coalitiestructuur en een coalitieakkoord dat in beton is gegoten. Bijna alle inwoners zijn betrokken bij de eigen kern of straat en actief in het lokale verenigingsleven. Hun professionele en vrijwillige kennis en inzet willen we

met dit raadsakkoord beter benutten door gezamenlijke ambities te formuleren en ruimte te geven voor hun initiatief.

Naast de centrale ambitie is per taakveld een ambitie uitgewerkt: deze ambitie beschrijft de koers op hoofdlijnen, waarbij nadere invulling wordt gegeven via raads- en collegebeleid gedurende de bestuurs-

periode. Per taakveld zijn concrete speerpunten benoemd. De vertaling van de ambities en speerpunten vanuit het raadsakkoord wordt verwerkt in de meerjarenbegroting die in november 2018 aan de raad wordt aangeboden: hierdoor wordt maximale afwegingsruimte en transparantie gecreëerd.

\ Gemeenschapsontwikkeling en leefbaarheid

De transformatie in het sociaal domein stuurt aan op een kentering van individueel vragend naar collectief zelfredzaam. Voor de één is individualisering een ontwikkeling met negatieve gevolgen voor de samenleving, voor de ander een moderne voorwaarde om tot sociale integratie te komen. Hoe dan ook, individualisering is een vaststaand feit in de hedendaagse samenleving, maar zonder een gezamenlijke samenleving kan er geen ontwikkeling van het individu plaatsvinden.

Vanwege het nadrukkelijke beroep op de zelfredzaamheid van burgers, dringt zich bij gemeenten de vraag op hoe zich te verhouden tot deze collectieve zelfredzaamheid en organisatiekracht van burgers en dorpen. Wij willen burgers regie geven. Onder meer door inwoners ruimte te geven om het heft in eigen handen te nemen op (oorspronkelijke) taakvelden van de gemeente. Inwoners nemen zelf de lead in de vormgeving van hun leefomgeving. De gemeente zal onderdeel moeten zijn van de plek waar de mening wordt gevormd en kan faciliterend loslaten. Alleen dan

zijn burgers, dorpen, en gemeenschappen in de positie om zelf ondernemend te zijn. Dan kan de rijke voorzieningenstructuur van Voerendaal in stand worden gehouden, als inwoners, verenigingen, gebruikers zelf hun inzet en bijdrage aan deze voorzieningen verhogen.

Voerendaal heeft op dit moment een hoog niveau aan maatschappelijke voorzieningen en accommodaties. Met de realisatie van de Open Club Klimmen, het multifunctioneel centrum 'De Auw Sjoëël' in Ubachsberg en de doorontwik-

keling van De Burgerij wordt het lokale voorzieningenniveau verder verhoogd. Periodiek bekijken we hoe De Burgerij functioneert en hierop passen we de doorontwikkeling aan. We streven er naar om goede, bereikbare zorg-, welzijns- en onderwijsvoorzieningen in alle kernen in stand te houden: hiervoor zijn inspanningen en draagvlak van burgers, bedrijven en verenigingen essentieel. Daarom investeren we in krachtige sociale structuren als onderlegger voor voorzieningen.

De realisatie van de Open Club begroten we taakstellend op 10 miljoen. Daarnaast vinden we het van belang dat voorzieningen als peuterspeelzaal en onderwijs in een redelijke nabijheid van de kinderen en gezinnen aanwezig zijn en blijven, omdat zij een belangrijke rol vervullen bij het opvoeden en opgroeien. Extra ruimte willen we geven aan initiatieven van jongeren: hen ondersteunen wij bij de realisatie van hun ideeën.

De gemeente heeft een enthousiasmerende en aanjagende rol daar waar het gaat om burgerinitiatieven en het losmaken van burgerkracht: van dorpsoverleg tot zorg-coöperatie en energiecollectief. Verantwoordelijkheid en initiatief vanuit de kernen worden aangemoedigd. Het initiatief van de kern en haar inwoners is daarbij medebepalend voor het kwaliteitsniveau van voorzieningen en de leefbaarheid. We faciliteren het initiatief

in en de dialoog van de kernen, zodat inwoners/verenigingen (collectief) meer verantwoordelijkheid kunnen nemen; dit kan via kernontwikkelvisies of sociale bestemmingsplannen, waarbij de primaire lead bij kernen/inwoners zelf ligt.

Het verenigingsleven in Voerendaal is in alle facetten van de samenleving aanwezig en vervult een belangrijke rol in het lokale maatschappelijke leven: van gezondheid, sport, cultuur, ontmoeten en zorgen voor elkaar tot leeftijdsgebonden "collectieven". Verenigingen en hun activiteiten (van sport en cultuur tot meer zorg- of contactgerelateerd) hebben een belangrijke maatschappelijke waarde. Het zijn ook manieren om contact te stimuleren, gezondheid te bevorderen en waarde toe te voegen aan de maatschappij. Dit verenigingsleven ondersteunen wij via verenigingsondersteuning, gericht op vitaliteit en toekomstbestendigheid. Ook verhogen

wij de basissubsidie voor verenigingen met 25% om de financiële basis en slagkracht van verenigingen te versterken.

Ook willen we bijzondere aandacht hebben voor nieuwe Nederlanders die wij eventueel binnen onze gemeente mogen begroeten. Veel gemeenten hebben inmiddels de harde les geleerd dat een goede integratie van nieuwe Nederlanders méér behelst dan alleen veilige woonruimte en de mogelijkheid om in de eigen financiële behoefte te voorzien. Opname in en deelname aan de plaatselijke samenleving vergroot de kans op een integratie die als succesvol wordt ervaren door zowel de nieuwe Nederlanders als door de plaatselijke samenleving. Juist het hoge niveau aan maatschappelijke voorzieningen en het rijke verenigingsleven in Voerendaal biedt hier legio mogelijkheden toe.

Speerpunten:

- We verhogen de basissubsidie voor verenigingen met 25%
- We geven burgers meer regie. Onder meer door ruimte te geven om het heft in eigen handen te nemen en om taken van de gemeente over te nemen. Hiervoor ontwikkelen we kaders en randvoorwaarden die aan deze ontwikkeling ondersteunend zijn, zowel voor de kernen als de interne organisatie
- We zetten in op de doorontwikkeling van De Burgerij (voor alle leeftijden) en de instandhouding van publieke voorzieningen in onze kernen

\ Participatie en arbeidsmarkt

Vanuit de gedachte "iedereen doet en telt mee" spant de gemeente zich samen met netwerkpartners in om iedereen die niet op eigen kracht kan participeren, op weg te helpen. Vanuit hun kracht worden burgers en ondernemers geactiveerd en gemotiveerd om deel te nemen aan de maatschappij. Mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt worden ondersteund via stapsgewijze toeleiding naar (uiteindelijk) betaalde arbeid. De nauwe samenwerking tussen alle actoren is onmisbaar: gemeente/Kompas, WOZL, De Burgerij, ondernemers, onderwijs, verenigingen, voorliggende voorzieningen en burgers. Het uiteindelijke doel is om iedereen een bijdrage naar vermogen te laten leveren. Het programma Talent Werkt geeft mensen met talenten meer kansen zich in te zetten, met en zonder uitkering. Voor en met inwoners, instellingen en ondernemers in Voerendaal, bijvoorbeeld in sociale activiteiten, worden initiatieven en activiteiten ontplooid waar lokale gemeenschappen behoefte aan hebben.

De beschikbaarheid van een dynamische arbeidsmarkt is economisch en sociaal van groot belang. Alles staat, in lijn met de Participatiewet, in het teken van een optimale aansluiting tussen de ondersteuning van werkzoekenden en de werkgeversdienstverlening. De focus ligt op kansen bij de verbinding tussen de lokale werkzoekende en de ondernemers: bij een afnemende beroepsbevolking door vergrijzing en ontgroening, is het streven om alle beschikbare arbeidskracht (niet alleen bijstandsgerechtigden, maar ook SW'ers, Wajongers en niet-uitkeringsgerechtigden) lokaal in te zetten en te ondersteunen in hun maatschappelijke participatie.

Talenten van burgers dienen goed tot hun recht te komen: daarmee is het mogelijk om de match tussen werkzoekende en werkgever beter te maken. De inzet van

leer-werkplekken, participatieplaatsen en stageplekken als mogelijke opmaat naar regulier werk is daarbij belangrijk. De gemeente heeft hierbij een voorbeeldfunctie. Burgers herontdekken of behouden hun eigenwaarde met voordelen voor de gehele gemeenschap (minder isolement, meer zorg voor de medemens, minder criminaliteit, meer sociale controle). Kansen liggen er in projecten/ambities zoals bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid en de (eu-)regionale arbeidsmarkt: de ambities uit het Limburgbid en de Parkstad regiodeal leveren voor Voerendaal kansen op, kansen op maat van het profiel van een landelijke gemeente.

Talent Werkt is dé paraplu voor alle initiatieven gericht op werk en/of vrijwilligerswerk in Voerendaal waardoor mensen met talenten en een afstand tot

de arbeidsmarkt meer kansen krijgen om mee te doen in de samenleving. Voor het onderdeel Buitendienst dient een heroriëntatie zich aan, rekening houdend met de beschikbare bezetting c.q. de instroom en doorstroom van werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt, de ontwikkelmogelijkheden en het ambitieniveau openbare ruimte. Primair beeld is om vast te houden aan de huidige visie en beeldkwaliteit om vervolgens diverse ontwikkelscenario's en schaalniveaus in beeld te brengen. De samenhang tussen leefomgeving (beeldkwaliteit fysieke ruimte), de maatschappelijke doelstellingen (maatschappelijke/economische integratie van specifieke groepen inwoners) en de financiële consequenties is hierbij van belang.

Speerpunten:

- Continueren van Talent Werkt met als aandachtspunt de instroom, doorstroom en ontwikkeling van de medewerkers bij de buitendienst in relatie tot het onderhoudsniveau van de openbare ruimte en de percelen die in eigen beheer worden uitgevoerd. Hierbij zoeken we de samenwerking met scholen/partners in onze regio om ook leerwerkplekken aan te bieden daar waar behoefte en noodzaak elkaar raken
- Faciliteren en ondersteunen van lokale ondernemers, met name ook de zzp'er

\ Zorg en welzijn

De Voerendaalse gemeenschap heeft een stevig sociaal fundament: mensen kijken naar elkaar om en zijn gewend om voor elkaar te zorgen. Ook organiseren zij samen activiteiten op het gebied van zorg en welzijn. Het is onze ambitie deze zorgzaamheid te versterken door het zichtbaar maken van goede initiatieven en daar waar nodig ondersteuning te bieden. Hierbij blijven we oog houden voor de belastbaarheid van mantelzorgers.

Het sociale domein is vol op in beweging: de maatschappelijke visie is onveranderd (visie: De kracht van de gemeenschap en Focus op transformatie) en wordt ingevuld via een uitvoeringsprogramma dat tweemaal wordt geactualiseerd. De gemeente is uiteraard niet verantwoordelijk voor alle activiteiten en ontwikkelingen in het sociale domein, maar ziet zichzelf wel als de regisseur en randvoorwaarden-scheppend. Binnen zorg en welzijn is het uitgangspunt dat “niemand buiten de boot valt”: vanuit eigen kracht en mogelijkheden wordt passende ondersteuning geboden

om thuis wonen mogelijk te maken en activiteit te bevorderen. Een combinatie van laagdrempelige eerstelijnsvoorzieningen met zelfhulp staat hier voorop. Als dat niet (meer) mogelijk is, is een vangnet van ondersteunings- en zorgvoorzieningen aanwezig. De bouw van zorgvoorzieningen en –woningen in de kernen wordt gestimuleerd om mensen zo lang als mogelijk in hun eigen omgeving te laten wonen.

Op het gebied van inkoop van zorg en welzijn kiezen we steeds meer voor partnerschap; een gezamenlijke ontwikkelagenda,

resultaatsturing en monitoring staan hierbij centraal. Concreet en specifiek wordt met ingang van 1 januari 2019 de inkoop van jeugdzorg anders georganiseerd (op basis van lumpsum en één contractpartner), waarbij het onze prioriteit heeft dat er geen enkel kind buiten de boot valt wat betreft de juiste zorg. Het behouden van een zo laag mogelijk percentage van mensen (en zeker kinderen) onder de armoedegrens is een topprioriteit. Initiatieven hiertoe in de volle breedte worden gestimuleerd en ondersteund.

Speerpunten:

- Het ondersteunen van zorginitiatieven van inwoners
- Het (blijven) versterken van het voorliggende veld en de focus op positieve gezondheid
- Het bieden van een vangnet voor zorg en welzijn
- Het behouden van een zo laag mogelijk percentage van mensen (en zeker kinderen) onder de armoedegrens

\ Duurzaamheid en klimaat

Het klimaat verandert, dat staat vast. De komende decennia worden toenemende zware buien en langere droogteperiodes verwacht. Samen met waterschap, provincie en rijk hebben gemeenten een belangrijke taak in opgaven op het gebied van water (verdroging, vernatting), hittestress en biodiversiteit. Samen staan zij aan de lat om de gevolgen van klimaatverandering zoveel mogelijk te beperken en erop te anticiperen. Ook voor Voerendaal brengt dit grote opgaves met zich mee.

Zo zijn we druk doende om samen met het waterschap een aantal wateroverlastlocaties aan te pakken. En ook de komende jaren zullen we door gaan met het afkoppelen van hemelwater in de openbare ruimte, waardoor het water zoveel mogelijk infiltreert op de plek waar het valt of vertraagd wordt afgevoerd naar oppervlaktewateren om zo wateroverlast te voorkomen. Niet alleen de gemeente, maar ook particulieren willen we stimuleren om schoon water af te koppelen van de riolering en zo min mogelijk gesloten verharding toe te passen op hun perceel.

Groen is essentieel voor een klimaatbestendige en duurzame stad. Waar mogelijk wordt groen aangebracht in de straten en op de pleinen. En zorgen we voor goede verbindingen tussen de kernen en het buitengebied waardoor mensen bij warm weer verlichting kunnen vinden buiten. Ook groene daken zorgen voor verkoeling en houden hemelwater

vast in de eigen omgeving zodat dit kan infiltreren om verdroging tegen te gaan. Hoe gevarieerder het aanbod aan groen, hoe hoger ook de biodiversiteit.

De energietransitie fungeert als vliegwiel voor een aantrekkelijke kern. Kenmerkend voor de opwekking van duurzame energievormen is namelijk dat deze overal ter wereld beschikbaar zijn, wat leidt tot een meer lokale energievoorziening. Deze transitie is geen stip op de horizon, maar is al in uitvoering. De drijvende kracht daarbij is niet zozeer de (economische) eindigheid van fossiele bronnen, maar is meer te vinden in betaalbare en duurzame alternatieven die beschikbaar zijn en komen. Actoren zijn vooral burgers en consumenten, al dan niet verenigd in (energie) coöperaties of andere samenwerkingsverbanden. Daarom ondersteunen wij de ontwikkeling van energiecoöperaties in Voerendaal: zij dragen bij aan de ambitie van “Voerendaal 2040 energieneutraal”,

zoals eerder geformuleerd binnen Palet. Daarnaast vormen wij een duurzaamheidsfonds ter ondersteuning van kleinschalige duurzaamheid bevorderende initiatieven en werken we actief aan het verduurzamen van gemeentelijke eigendommen, zoals gebouwen en het wagenpark.

In de regio werken wij samen om de energieambities van Palet vorm te geven met zo min mogelijk landschappelijke ingrepen in kwetsbare natuurgebieden. Het streven is om tot en met 2020 de eerste 8% van de ambitie “Voerendaal 2040 energieneutraal” voor zowel energiebesparing als energieopwekking in te vullen met concrete onderzoeklijnen en met projectvoorstellen. Daarbij ervaren wij de energietransitie als een kans voor nieuwe beroepen in de arbeidsmarkt: ook hiervoor zetten wij ons in om toekomstige technische beroepen te koppelen aan het arbeidspotentieel van Voerendaal.

Speerpunten:

- Doorontwikkelen duurzaamheidsbeleid/ Palet en realiseren van “Voerendaal 2040 energieneutraal”
- Tegengaan van verdroging en hittestress samen met verhoging biodiversiteit
- Ondersteunen van energiecoöperaties
- Duurzaamheidsfonds creëren

\ Economie, toerisme en recreatie

Een lokale, diverse, duurzame economie is de drager van Voerendaal; Voerendaal is een ondernemende gemeente met veel ZZP'ers. Veel inwoners van Voerendaal werken in de (Eu)regio. Daarom zijn goede verbindingen tussen de kernen en de omliggende stedelijke regio's essentieel. De kernen van Voerendaal bieden een aantrekkelijk woonmilieu. Diversiteit in werkgelegenheid wordt gewaardeerd en gestimuleerd, net als maatschappelijke betrokkenheid en innovatie. We dragen het MKB een warm hart toe en waar mogelijk ondersteunen wij het ondernemerschap (informatie, vergunningverlening, etc.). Zo heeft de gemeente al een groot aantal ZZP'ers die veelal vanuit huis hun bedrijf runnen. Daarbij zetten we ook in op de agrarische sector, inclusief de aanverwante bedrijven, zoals een boerderijwinkel of een bed en breakfast. We hebben oog voor de tegenstrijdige belangen die functiewijziging of uitbreiding in de agrarische sector soms met zich meebrengt in relatie tot het landschap en de natuur. Dit lossen we met maatwerk op.

Regionaal draagt Voerendaal bij aan economische initiatieven door bijvoorbeeld te participeren in IBA en innovatieve projecten een warm hart toe te dragen. De ontwikkeling van het Land van Kalk heeft via IBA een stevige impuls gekregen. Het toeristische profiel van Voerendaal wordt ermee versterkt en verder doorontwikkeld op basis van gebiedseigen kenmerken. Verschillende ondernemers uit het Land van Kalk hebben zich verenigd in een coöperatie om dit gebied te transformeren in een duurzame, kleinschalige toeristische locatie. Waar economische ontwikkeling hand in hand gaat met respect voor het landschap en de natuur, ondersteunen we dit. Investeren in regionale initiatieven is aan de orde als er een balans is tussen regionale resultaten en lokale meerwaarde, zoals bijvoorbeeld meerwaarde voor het lokale mkb en/of de lokale arbeidsmarkt. Ook op provinciaal niveau gaan we onderzoeken of deelname aan de economische samenwerking Zuid-Limburg past binnen

onze ambities en zullen we aanhaken aan initiatieven waar we voor onze (toekomstige) ondernemers een meerwaarde zien.

Bedrijfshuisvesting krijgt aandacht zodat bedrijven op een verantwoorde wijze ruimte voor ontwikkeling hebben en zo kunnen bijdragen aan de welvaart en werkgelegenheid binnen onze gemeente. Leegstaande gebouwen worden daarbij zoveel als mogelijk "gevuld" met nieuwe ondernemers en/of innovatieve concepten, waarbij we kiezen voor kwaliteit en concentratie van winkels en bedrijven: tegelijkertijd respecteren we primair de vestigingen van reeds bestaande bedrijvigheid. Bedrijven in Voerendaal kunnen rekenen op een slagvaardige, transparante en bereikbare lokale overheid.

Verder kiezen we voor een verdere versterking van het centrum van Voerendaal om het subregionale voorzieningenniveau en de bijbehorende uitstraling vorm te geven.

Vanuit een maatschappelijk gedragen visie gaan we de "final touch" aanbrengen met de invulling van de resterende vierkante meters, het stimuleren van functiewijzigingen (o.a. wonen) en concentreren van retail, de verduurzaming van de Borenburg, de upgrade van het Kerkplein (zijde voormalige Marskramer) en het verbeteren van de verbinding naar het park en het treinstation.

Het inkoop- en aanbestedingsbeleid richten wij zo in dat lokale ondernemers een reële kans maken op opdrachten van de gemeente Voerendaal. Binnen dat beleid staat tevens economische, ecologische en sociale duurzaamheid centraal en worden uiteraard nationale en Europese aanbestedingsregels gerespecteerd. Lokale ondernemersinitiatieven binnen zorg, welzijn, duurzaamheid en leefbaarheid in de kernen krijgen extra aandacht. Deze voorzien in slimme verbindingen om noodzaak en kans bij elkaar te brengen.

Speerpunten:

- Stimuleren van duurzame, kleinschalige initiatieven (onder andere binnen het Land van Kalk)
- Afronden van de centrumontwikkeling Voerendaal
- Blijven inzetten op de versterking van het lokale ondernemerschap

\ Ruimtelijke ordening, retail en wonen

Op het gebied van wonen/retail kent Voerendaal momenteel een kwantitatieve beperking mede in relatie tot de demografische ontwikkeling in Zuid-Limburg en de daaruit voortvloeiende (sloop-)opgave. Op de schaal van Zuid-Limburg wordt samengewerkt om de woningmarkt kwantitatief en kwalitatief in evenwicht te brengen. Alle gemeenten hebben zich geconformeerd aan de beleidsregels maar het is evident dat een landelijke gemeente als Voerendaal andere opgaven kent dan de stedelijke gemeenten. Binnen de regels is ruimte voor maatwerk. Deze ruimte gaan we in Voerendaal actief opzoeken om met name de kwalitatieve behoefte op de lokale woningmarkt in te vullen en doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. Hierbij valt te denken aan kleinschalige en/of energieneutrale en/of levensloopbestendige en/of op een andere manier innovatieve concepten, gericht op specifieke doelgroepen. Opties hierbij zijn permanente woningen, én (tijdelijke) woningen voor 1-persoonshuishoudens (tiny houses) en coöperatieve woonvormen.

Met name in de kernen Ransdaal en Ubachsberg is deze behoefte aanwezig. De gemeente Voerendaal onderzoekt deze behoefte en trekt hierbij samen op met de Woningstichting Voerendaal. We streven naar een minder strakke kwalitatieve beperking in de woningcontingenten en maken ons sterk voor betaalbaar wonen voor jongeren en senioren: maatwerk in kwaliteit! Tegelijkertijd staan we open voor bijvoorbeeld collectief opdrachtnemerschap. Duidelijk is dat er kansen liggen in de herbestemming van voormalige winkel- en kantoorpanden, oude hoeses en overige vrijkomende locaties zoals bijvoorbeeld vrijkomende agrarische bebouwing in het bestaand bebouwd gebied. Ook hier is maatwerk voor ons leidend!

Het stelsel van de Omgevingswet bundelt de regels over ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Naar verwachting zal de Omgevingswet op 1 januari 2021 in werking treden. In Voerendaal is de

Omgevingsvisie eind 2016 vastgesteld. De periode richting de implementatie van de Omgevingswet zal in het teken staan van het implementeren van lokaal beleid voortvloeiend uit de Omgevingswet en het werken aan de gewijzigde houding en positie van de gemeentelijke overheid. Zo bestaat de mogelijkheid om meer ruimte te geven aan initiatieven en op een andere manier aan te sluiten bij initiatieven in de maatschappij. Excellente dienstverlening (persoonsgericht, maatwerk, op locatie) is hierbij het uitgangspunt op het gebied van vergunningverlening.

De gemeente Voerendaal heeft een rijk (Romeins) verleden en veel kastelen, hoeses, holle wegen en landschapsstructuren herinneren hieraan. Het cultureel erfgoed vormt een bepalende factor in de lokale identiteit. Ook in de toeristisch-recreatieve sector vormt de cultuurhistorie een belangrijke basis. In de Omgevingsvisie Voerendaal wordt dit belang ook onderkend, net zoals

de jury van Entente Florale dat deed. Om aan te sluiten bij de lokale identiteitsontwikkeling en verdere basis te leggen voor het 'vermarkten' van Voerendaal, zetten wij extra in op cultureel erfgoed.

Speerpunten:

- Realiseren van kleinschalige duurzame woonconcepten primair in de kernen, op basis van nader onderzoek
- Open staan voor/aanhaken op initiatieven van burgers en ondernemers
- Extra impuls aan het beleefbaar maken en instandhouden van ons erfgoed

\ Openbare ruimte, natuur en landschap

Prettig verblijven in de kernen staat voorop: de openbare ruimte is daarbij uitnodigend om te verblijven en veilig om te gebruiken. Het versterken van het buitengebied en behoud van kenmerkende landschapselementen en monumenten is een belangrijk aandachtspunt. Bermen en graften hebben een belangrijke functie in het buitengebied. In steeds intensiever gebruikte agrarische landschappen neemt hun belang als leefgebied en verbinding tussen leefgebieden voor planten en dieren alleen maar toe. De gemeente Voerendaal doet al enkele jaren aan ecologisch bermbeheer. Er valt veel natuurwinst te behalen wanneer bermen en graften in samenhang met andere landschapselementen gezien en beheerd worden. Hiermee vormen ze een impuls voor recreatie en toerisme naast hun functionele doel. De omvang en kwaliteit van de bermen staat onder druk door tal van omstandigheden. In de komende raadsperiode gaan wij hierover het gesprek aan met vertegenwoordigingen van de agrariërs en de groene verenigingen.

Het buitengebied nodigt uit om te gebruiken voor recreatie met goed onderhouden wandel- en fietspaden in samenwerking met en respect voor agrariërs en andere belanghebbenden. We blijven alert op kansen om het wandel- en fietsnetwerk tussen Voerendaal en de omliggende gemeenten te verbeteren. Voor zwerfafval is geen plek in Voerendaal, ook niet in deze wandel en fietsnetwerken. We komen onze burgers tegemoet door het mogelijk te maken om grof vuil twee keer per jaar gratis aan te bieden bij de milieuparken van Rd4.

Integraal beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. Een kwalitatief goede openbare ruimte draagt bij aan het welzijn en de veiligheid van onze burgers. Binnen het werkveld openbare ruimte is het belangrijk om met een integrale bril te kijken naar de openbare ruimte, waarbij beheer en onderhoud afgestemd moet worden op ruimtelijke ontwikkelingen. De uitdaging voor de komende jaren is naar de gewenste beeldkwaliteit voor de verschillende onderdelen te kijken. Streven is daarbij om te komen tot een nog betere klachtenafhandeling en een betere afstemming tussen de verschillende beheeronderdelen. Creatieve oplossingen voor het beheer van de groene ruimte zijn mogelijk: groenadoptie, eigen initiatieven en ideeën van burgers worden aangemoedigd. De inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt is een goede mogelijkheid om mensen te laten doorontwikkelen en de kwaliteit in de openbare ruimte te borgen. We gaan daarbij de uitdaging aan die ontstaat doordat mensen uitstromen uit

de buitendienst en de instroom afneemt doordat de economische situatie verbetert. We opteren hier voor het leggen van inventieve samenwerkingsverbanden en deze op te starten met onderwijspartners uit de regio.

Riolering en een goed waterbeheer zijn van cruciaal belang. Watermanagement wordt steeds belangrijker vanuit de oogpunten van kostenbeheersing en kwaliteitsbeheer. Hiervoor werken we in de regio en met netwerkpartners samen. Het verder optimaliseren van ons rioolstelsel gebeurt met aandacht voor klimaat en duurzaamheid (afkoppelen). In het beheer van de openbare ruimte worden met STRIP 2.0 de strategische investeringsopgaven geduid, die de komende periode aan de orde zijn. Met een integrale bril wordt naar deze investeringsopgaven gekeken en wordt aansluiting gezocht bij de reconstructie van de kabels en leidingen van derden (de nutsbedrijven). Vanuit de kapstok van beeldkwaliteit worden de beheerplannen groen, grijs en blauw verder integraal ingevuld: doelmatig en in balans tussen inzet/wensen van inwoners en de mogelijkheden van de gemeente.

We onderkennen dat goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid van al onze kernen voor iedere inwoner en bezoeker van Voerendaal van belang is. In de Voerendaalse kernen worden door inwoners op diverse plaatsen verkeersoverlast en onveilige situaties gesignaleerd. Om hier een oplossing voor te vinden wordt in overleg met de regio, de landbouwsector en provincie een goede analyse uitgevoerd van verkeersstromen en op basis hiervan wordt onderzocht of

passende maatregelen mogelijk zijn. Bij onderhoud en reconstructies zetten we daarbij accenten op de bescherming van de kwetsbare verkeersdeelnemers (fietsers, voetgangers en minder validen) en de reductie van geluidsbelasting. Ook investeren we in kwalitatief goede en veilige (fiets-) verbindingen tussen de gemeente Voerendaal en de omliggende gemeenten.

Speerpunten:

- Bescherming van landschapselementen en onderzoek naar het gewenste beheer, omvang en inrichting van de bermen
- Doorontwikkeling integraal beheer van de openbare ruimte met gebruikmaking van beeldkwaliteitsniveaus
- Analyse van verkeersstromen en waar nodig nemen van maatregelen
- 2 keer per jaar gratis grof vuil aanbieden voor inwoners
- Opstellen en start met uitvoering STRIP 2.0
- Realisatie fietsverbinding tussen het Heuvelland en Parkstad

\ Veiligheid en handhaving

Het tegengaan van de vermenging van onderwereld en bovenwereld (inclusief het voorkomen van bestuurlijke infiltratie) is de afgelopen twee jaar nadrukkelijk op de lokale en nationale agenda gekomen. In Voerendaal is (succesvol) uitvoering gegeven aan de bestuurlijke/integrale aanpak, waar de gemeente, als procesregisseur onder de bevoegdheid van de burgemeester, een aanjagende en coördinerende rol heeft gekapt. De resultaten van deze bestuurlijke/integrale aanpak laten zien dat er sprake is van "achterstallig onderhoud" op het gebied van criminaliteitsbestrijding en handhaving. Deze achterstand werken wij verder weg via een permanente investering in de aanpak en het netwerk.

Een veilige leefomgeving blijft een vanzelfsprekendheid in Voerendaal. De gemeente zorgt voor preventie, handhaving en overlastbestrijding. Preventie en samenwerking staan daarbij centraal. Ook treedt Voerendaal vaak op als netwerkregisseur en investeert in samenwerking tussen de inhoudspartners. Op het gebied van handhaving is een doorontwikkeling

nodig van de aanpak van illegale en criminele activiteiten.

De samenwerking binnen de Veiligheidsregio Zuid-Limburg is essentieel om de basiszorg op het gebied van bijvoorbeeld brand- en rampenbestrijding te kunnen bieden. Wij zijn echter kritisch ten aanzien van de ontwikkeling van de kosten in

deze samenwerking: vanuit nieuwe oplossingen moet er een ambitie zijn om de kosten niet verder te laten oplopen bij gelijkblijvende risico's. Bij een mogelijke toekomstige verandering van de kostenverdeelsleutel tussen gemeenten zijn risico-gerichtheid en solidariteit belangrijke uitgangspunten voor ons.

Speerpunten:

- (Extra) inzet op handhaving
- Tegengaan van ondermijning

\ Regionale en intergemeentelijke samenwerking

Het bestuurlijke landschap verandert. Met de aanstaande herindeling in Beekdaelen en de samenwerking in het Heuvelland, is er veel bestuurlijke dynamiek. Deze dynamiek maakt dat de krachtenbalans verandert. Deze ontwikkeling is niet nieuw en de discussie over bestuurlijke opschaling is binnen Parkstad en Zuid-Limburg al jaren gaande. Desondanks werkt deze niet verlamd en wordt stevig samengewerkt tussen gemeenten: een voorbeeld hiervan is het (succesvolle) construct van Parkstad met zijn bestuurscommissies, die besluitvormende bevoegdheid hebben.

In termen van regievoering, kwaliteitsontwikkeling, beleidsbeïnvloeding en kwetsbaarheid moet voldoende kracht aan de dag gelegd worden om de eigenstandige keuzes te waarborgen. De behoefte aan netwerkmanagement groeit en om voldoende grip te houden op zaken die uit handen zijn gegeven, is goed opdrachtgeverschap een eerste voorwaarde.

Binnen dit nieuw bestuurlijk landschap krijgt de functionele integratie met Simpelveld steeds verder vorm. In gezamenlijkheid positioneren beide gemeenten zich met een open blik naar de regio: samenwerking is daarbij de sleutel tot succes in een balans van (regionale) solidariteit en lokale prioriteiten. In brede zin in de maatschappij, maar ook in de verhouding tot de regio. Waar mogelijk en wenselijk wordt (beleids)harmonisatie nagestreefd, hetgeen echter geen doelstelling op zich is. Uitgangspunt is dat er voordeel voor de burger dient te zijn in elke stap van ambtelijke of bestuurlijke samenwerking.

Voerendaal staat open voor samenwerking op het moment dat dit leidt tot minder kosten en/of meer slagkracht met focus op de kwaliteit van de uitvoering/opgave en

verbondenheid ervan met andere gemeenten. Uitgangspunt bij combinaties binnen samenwerking is dat steeds gezocht wordt naar de meest passende vorm. De primaire oriëntatie van Voerendaal ligt op de samenwerking binnen Parkstad Limburg: hier is een centrumgemeente noodzakelijk, die gebaat is bij krachtige omliggende gemeenten met een complementair profiel. Gezien het (landelijke) profiel van Voerendaal, de oriëntatie van inwoners en de (toeristische) ontwikkelkansen in het Heuvelland, krijgt ook deze samenwerking meer aandacht in deze bestuursperiode. Dit kan in eerste instantie op projectbasis, zoals bijvoorbeeld nu al het geval met de realisatie van de (fiets-)verbinding Geuldal-Geleenbeekdal.

Een groot deel (tussen de 50%-60%) van de activiteiten binnen de Voerendaalse begroting is ondergebracht bij verbonden partijen, zoals Kompas, GGD ZL, RUD ZL, VRZL, BsGW, Stadsregio Parkstad Limburg. De grip en sturing op de going-concern van deze verbonden partijen wordt stap-voor-stap verbeterd. Verkend wordt óf en hóe het mogelijk is verantwoordelijkheid als opdrachtgever/eigenaar te nemen in plaats van volgend/volgbaar te zijn. Met andere woorden de

beweging maken van een marginale interventie aan de achterkant naar proactieve sturing.

Naast de deelname in verbonden partijen is de gemeente Voerendaal, net als alle andere gemeenten, steeds meer verbonden in partnerschap. Dit partnerschap met netwerkpartners maakt dat er wederzijdse afhankelijkheid is om (gezamenlijke) doelstellingen te bereiken en hiervoor elkaars instrumenten in te zetten. Hiermee bestaat er een direct belang om te (blijven) investeren in deze partnerschappen met het oog op duurzame verbindingen. Dit maakt het mogelijk om in wisselende samenstelling gezamenlijke belangen te vertalen naar acties en initiatieven.

Speerpunten:

- De functionele integratie met Simpelveld vorm geven
- De samenwerking met de Heuvelland-gemeenten verkennen naast de Parkstad-samenwerking

\ Bestuur, dienstverlening en financiën

De ambities uit dit raadsakkoord worden uitgevoerd door een college dat midden in de samenleving staat. Dit uit zich enerzijds in het voeren van een actieve dialoog met burgers, bedrijven en verenigingen. Met hen wordt gebouwd aan een actieve, werkzame, solidaire, duurzame en gezonde lokale maatschappij. Anderzijds uit zich dit door actieve deelname in en sturen op samenwerking met netwerkpartners, lokaal en in de regio. Investeren in (relaties met) collega-overheden en verbonden partijen maakt het mogelijk om lokale ambities te realiseren.

In het netwerk van publieke en private partijen, burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en andere “gemeenschappen” werkt Voerendaal, als lokale overheid, dagelijks samen, investeert in deze samenleving en treedt op als verbinder tussen partijen. Hierbij worden burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven geactiveerd en ondersteund om te doen waar zij goed in zijn. Reageren, anticiperen, meebewegen en sturen zijn daarbij manieren om dynamiek in de samenleving aan te jagen. Duidelijke communicatie en transparant handelen zijn noodzakelijk voor een betrouwbare en dienstbare overheid.

Kwaliteitsverbetering in de dienstverlening is een permanent proces. Cloud, blockchain, artificial Intelligence en internet of things geven nieuwe mogelijkheden en kunnen een volgende stap in de verdere informatisering en digitalisering zijn. Steeds minder mensen hebben geen mogelijkheden meer tot online zaken doen, waardoor deze wegen steeds beter begaanbaar raken voor de (gemeentelijke) overheid. We blijven echter wel rekening houden met die kleine groep die niet beschikt over digitale middelen. De uitdaging is om de dienstverlening zo te verbeteren dat bijvoorbeeld klachten en meldingen op een hoger abstractieniveau worden

gebracht voor afhandeling: hierdoor kan een (veelheid van) klachten en meldingen mogelijk een dieper liggend probleem aanduiden en kan met inwoners/ondernemers de interactie worden opgezocht om in gezamenlijkheid klachten en meldingen op te pakken. Het beheren van informatiestromen kent daarmee ook een beleidsmatige kant. Op dit moment wordt de beschikbare data nog onvoldoende benut, vaak omdat deze niet inzichtelijk wordt gemaakt. Het benutten van basisregistraties en het leggen van verbanden tussen interne en externe gegevens, ook uit de regio, helpt ons beleid beter te laten aansluiten op concrete behoeften.

Alle lokale overheden kennen de komende jaren forse uitdagingen op het gebied van informatiemanagement, ketensamenwerkingen, IT-innovatie en veranderende wetgeving, zoals op het gebied van privacy en veiligheid. Hedendaagse informatiestromen zijn meer dan logistieke vraagstukken alleen. Modernisering, digitalisering en automatisering van processen zijn noodzakelijk om minimaal dezelfde kwaliteit van dienstverlening te kunnen blijven garanderen. Digitalisering moet geplaatst worden in de context van veranderende menselijke contacten. Om in deze tijd kwaliteitsverbetering in dienstverlening te kunnen behalen vinden wij dat er een

juiste balans gevonden moet worden tussen de digitale wereld en de persoonlijke maat.

Voerendaal is financieel gezond en dat houden we zo. Met de investeringen de afgelopen en komende jaren koersen we nog steeds op een structureel sluitende begroting. Het streven daarbij is om te blijven behoren tot de gemeenten in Zuid-Limburg waar de woonlasten en de belastingdruk in relatie zijn met het voorzieningenniveau en tevens lager zijn in vergelijking met omliggende gemeenten. We passen de stijging van de OZB aan op basis van de mogelijkheden die het meerjarensaldo biedt en kijken naar manieren om minder uitgaven te realiseren. Ook zien we nog kansen bij de werving van derde middelen: zowel voor de gemeentelijke initiatieven en projecten, als voor de initiatieven en projecten van burgers, bedrijven en verenigingen willen wij ons extra inspannen om subsidies en bijdragen binnen te halen.

De vertaling van de ambities vanuit het raadsakkoord verwerken we in de meerjarenbegroting die in november 2018 aan de raad wordt aangeboden: hierdoor wordt maximaal afwegingsruimte en transparantie gecreëerd.

Speerpunten:

- Permanente verbetering van de dienstverlening
- Werving van derde middelen
- (digitale) Bereikbaarheid van de gemeente vergroten

\ Portefeuilleverdeling

De portefeuilleverdeling in het nieuwe college is als volgt:

- Portefeuille Veiligheid, Toezicht, Handhaving, Bedrijfsvoering, Branding, Communicatie en Regionale Samenwerking, *Wil Houben*
- Portefeuille Leefbaarheid (incl. sport en kunst & cultuur), Accommodaties, Financiën, Onderwijs en Duurzaamheid & Klimaat, *Ruud Braun*
- Portefeuille Participatie, WMO, Jeugd, Zorg en Arbeidsmarkt, *Harry Coenen*
- Portefeuille Openbare ruimte, Infrastructuur, Landschap en Milieu, *Pierre Verbraak*
- Portefeuille Economie, Toerisme, Ruimtelijke ordening, Erfgoed en Wonen, *Peter Thomas*

\ Colofon

~

Dit raadsakkoord is een uitgave van de gemeente
Voerendaal
Realisatie Formateurs raadsakkoord, raadsfracties
en gemeente Voerendaal
Ontwerp Schrijen-Lippertz
Druk Schrijen-Lippertz

Met dank aan fotografen:
Roger Coenders,
Sandra Kohlen,
Marten Numan,
Peter Lambrichs.